Адыгэ макъ

№ 19 (19784)
2011-рэ илъэс
БЭРЭСКЭШХУ
МЭЗАЕМ и 4

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИIЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Зэзэгъыныгъэм зэдыкIэтхагъэх

АР-м и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъанрэ ОАО-у «Курорты Северного Кавказа» зыфиIорэм ипащэу Ахмед Билаловымрэ турист-экономическэ шъолъырэу «Лэгъо-Накъэ» иинфраструктурэ иобъектхэм ягъэпсынкIэ Iоф зэрэзэдашIэщтым фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэм тыгъуасэ зэдыкIэтхагъэх.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Iофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, УФ-м экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ и Министерствэ иэнергетическэ Совет ипащэ игуадзэу Дмитрий Новиковыр, нэмыкIхэр.

БлэкIыгъэ 2010-рэ илъэсым УФ-м и Премьер-министрэу Владимир Путиныр Темыр Кавказым, Краснодар краим ыкIи Адыгэ Республикэм турист кластер ащыгъэуцугъэным фэгъэхьыгъэ унашъом кIэтхагъ. Ащ къыхиубытэрэ къушъхьэ курортэу Адыгэ Республикэм и Мыекъопэ районрэ Краснодар краим и Апшерон районрэ ащагъэуцущтым ипроект къыдыхэлъытагъ мы зэзэгъыныгъэу зыкIэтхагъэхэр.

— Адыгеим итарихъ чIыпIэ гъэнэфагъэ щызыубытыщт хъугъэ-шIагъэу мыр щыт, — къыIуагъ ТхьакIущынэ Аслъан. — Республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэ егъэшIыгъэнымкIэ этапыкIэ тытехьагъэу плъытэми хъущт.

Курортыр зыщагъэпсыщт чIыпIэм иинфраструктурэ иобъектхэм яшIын нахьыпэкIэ зэрэфежьагъэхэр, «Урысыем и Къыбл» зыфиIорэ федеральнэ программэм къыдыхэлъытагъэу 2003 — 2010-рэ илъэсхэм къакIоцI пстэумкIи ащ халъхьэгъэ сомэ миллиарди 2-м щыщэу миллион 500-р республикэм зэритIупщыгъэр Президентым къыIуагъ. ТапэкIи илъэсищым телъытагъэу сомэ миллион 800-м ехъу халъхьанэу джыри агъэнэфагъ.

Кластерыр зыщашIыщт чIыпIэхэр пштэхэмэ, «Лэгъо-Накъэ» лъэныкъо пстэумкIи анахь тегъэпсыхьагъэу Ахмед Билаловым ылъытагъ, IофшIэпIэ чIыпIэ мин 20 — 25-рэ къызэритыщтым изакъоми, республикэмкIэ шIогъэ ин зэрэхэлъыр къыхигъэщыгъ. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, Темыр Кавказым исубъектэу турист кластерыр зыщагъэуцущтхэм зэкIэми зэзэгъыныгъэхэм защыкIатхэхэрэм ыуж, ащ мэзитIу ыхьынэу мэгугъэх, проектым ипхырыщын рагъэжьэщт.

ХЪУТ Нэфсэт.

ПРЕЗИДЕНТЫМ иIофшIэгъу зэIукIэгъухэр

АР-м и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан физическэ культурэмрэ дзюдомрэ яинститутэу Адыгэ къэралыгъо университетым хэтым ипащэу Кобл Якъубэ IофшIэгъу зэIукIэгъу дыриIагъ. Мыгъэ Адыгэ Республикэр зыщыIэр илъэс 20, институтыр — илъэс 40 мэхъу. Ахэм япэгъокIэу еджапIэм IэпыIэгъоу ратын алъэкIыщтым, гумэкIыгъоу иIэхэм лъэныкъуитIур атегущыIагъэх.

— РеспубликэмкIэ осэшхо зиIэ хъугъэ-шIэгъитIум яхэгъэунэфыкIынкIэ, ахэм япэгъокIэу шIэгъэн фаехэмкIэ шIошIэу уиIэхэм мэхьанэ ятэты, — къыIуагъ ТхьакIущынэ Аслъан тренер цIэрыIом зыкъыфигъазэзэ. — Предложениехэр, гупшысэ горэхэр уиIэхэмэ тащыбгъэгъозэнэу тыфай, тигуапэу къыдэтлъытэщтых.

Спортсменхэм ягалерееу институтым къызэIуихыгъэр чэщырэ къэнэфынэу ашIымэ зэрашIоигъор Кобл Якъубэ къыIуагъ. МэфэкIыр къэмысызэ ар зэрэхагъэунэфыкIыщтым иплани, щыкIагъэу, шIоигъоныгъэу яIэхэри къызыщыраIотыкIырэ тхылъ къагъэхьазырымэ зэдыхэплъэнхэшъ, IэпыIэгъу зэрафэхъущтхэр республикэм ипащэ джэуапэу ритыжьыгъ. Джащ фэдэу тапэкIэ олимпиадэхэм зызщафагъэхьазырын алъэкIыщт Гупчэ Адыгеим къыщызэIуахынэу шIоигъоныгъэ зэряIэр, ащкIэ япредложениехэр УФ-м спортымкIэ иминистрэ лъагъэIэсымэ зэрашIоигъор институтым ипащэ къыIуагъ, ащ екIолIэкIэ нахь тэрэзэу фашIыщтым зэдытегущыIагъэх. ТхьакIущынэ Аслъан а гухэлъыр игъоу ылъытагъ.

(Тикорр.).

ТизэIукIэгъу гъэшIэгъонхэр

Урысыем ителевидение тырехы

Урысые телевидением иканалэу РТР-м къикIыгъэ купым Адыгэ Республикэм Iоф щешIэ. Тиансамблэ цIэрыIохэу «Налмэсымрэ» «Ислъамыемрэ», адыгэ къуаем, СтIашъу Юрэрэ ГъукIэ Замудинрэ ятворчествэ, нэмыкIхэми афэгъэхьыгъэ къэтыныр тиреспубликэ щагъэхьазыры.

«Моя планета» зыфиIорэ къэтыныр зезыщэрэ Андрей Панкратовыр кIэщакIо фэхъуи, Урысыем ителевидение иIофышIэхэр тиреспубликэ къэкIуагъэх. АР-м туризмэмкIэ ыкIи курортхэмкIэ и Комитет, культурэм иIофышIэхэр Iофым чанэу хэлажьэх.

Къэтынхэр зэрагъэхьазырхэрэм, хьакIэмэ къытфаIотагъэхэм афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр тигъэзет къыхиутыщтых.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Сурэтыр зэIукIэгъум къыщытырахыгъ.

МэкъэгъэIу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынхэу 2011-рэ илъэсым гъэтхапэм и 13-м щыIэщтхэм ахэлэжьэщтхэу зы мандат зиIэ хэдзыпIэ койхэмкIэ кандидатэу атхыгъэхэр, кандидатхэм яспискэхэр языгъэтхыгъэ хэдзэкIо объединениехэм яуполномоченнэ лIыкIохэр ВГТРК-м ифилиалэу ГТРК «Адыгея» зыфиIорэм иканалхэмкIэ эфир уахътэр, республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм» яхэутыпIэ чIыпIэхэр атегощэгъэнхэм ехьылIэгъэ пхъэдз идзэнэу щыIэщтым хэлэжьэнхэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие регъэблагъэх. Мэзаем и 7-м, сыхьатыр 11.00-м рагъэжьэщт пхъэдз идзэныр щыкIощт Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зэхэсыгъохэр зыщишIыхэрэ залым. Ащ иадрес: къалэу Мыекъуапэ, Жуковскэм иурам, N 22-рэ. Паспортымрэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкIэ кандидатэу шъузэратхыгъэр къэзыушыхьатырэ удостоверениемрэ зыдэшъуIыгъынхэу тышъолъэIу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие итхьаматэу Ю.А. ХЪУТ

Илъэс IофшIагъэхэр

Урысые Федерацием ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ и Министерствэ и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щыIэм 2010-рэ илъэсым Iофэу ышIагъэм ыкIи къихьэгъэ илъэсым пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм защытегущыIэгъэхэ зэхэсыгъо тыгъуасэ Мыекъуапэ щыкIуагъ. Iофтхьабзэм зэрищагъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэм.

ГъэIорышIапIэм ипащэу Гъунэжьыкъо Мурат къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, 2010-рэ илъэсым республикэм ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм гъогогъу 366-рэ машIом закъыщиштагъ. Ахэм нэбгырэ 29-рэ ахэкIодагъ.

— ОшIэ-дэмышIэ Iофхэр къэмыхъунхэмкIэ, ахэм апэшIуекIогъэнымкIэ ыкIи профилактикэ шIыгъэнхэмкIэ зиIофшIэн нахь дэгъоу зэхэзыщагъэхэм ащыщых муниципальнэ образованиехэу «Къалэу Мыекъуапэ», «Адыгэкъалэ» ыкIи «Тэхъутэмыкъое районыр», — къыIуагъ М. Гъунэжьыкъом.

Адыгеим ит объектхэр щынэгъончъэным ишапхъэхэм адиштэнхэм пае икIыгъэ илъэсым республикэм щагъэнэфэгъэ целевой программи 4-р гъэцэкIагъэ зэрэхъугъэр пащэм къыIуагъ. Ахэм зэкIэмкIи сомэ миллион 14,7-м ехъу апэIуагъэхьагъ. ГъэIорышIапIэм иIофшIэн зэрэзэхищэщт планэу ыштэгъагъэм иуахътэ 2010-рэ илъэсым зэрикIыгъэм къыхэкIэу, 2016-рэ илъэсым нэс Iоф зэрашIэщт планыкIэ зэхигъэуцуагъ.

Iофыгъо шъхьаIэу зэхэсыгъом къыщаIэтыгъэхэм ащыщ МЧС-м ичIыпIэ ГъэIорышIапIэ иинфраструктурэ изытет. Пащэм къызэриIуагъэмкIэ, 2010-рэ илъэсым станицэу Ханскэм сомэ миллион 93-рэ зытефэрэ мэшIогъэкIосэ часть щагъэпсыгъ. Джащ фэдэу селоу Красногвардейскэм дэт мэшIогъэкIосэ къулыкъум икъутамэ гъэцэкIэжьын инхэр рашIылIагъэх. Ащ ишIуагъэкIэ ар шэпхъэшIухэм адиштэ хъугъэ.

Зэхэсыгъом икIэухым 2011-рэ илъэсым ГъэIорышIапIэм пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм Гъунэжьыкъо Мурат къатегущыIагъ. Анахь шъхьаIэу къыхигъэщыгъэхэм ащыщых мэшIогъэкIосэным ылъэныкъокIэ тикъэралыгъо щагъэнэфэгъэ программэхэм ягъэцэкIэн республикэр чанэу ахэлэжьэн, непэрэ шапхъэхэм адиштэрэ техникэр щэфыгъэн зэрэфаер, нэмыкIхэри.

(Тикорр.).

Ягъэхъагъэхэм ахагъэхъон алъэкIыгъ

Суд приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэIорышIапIэу Адыгеим щыIэм 2010-рэ илъэсым Iофэу ышIагъэм ыкIи къихьэгъэ илъэсым пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм защытегущыIэгъэхэ зэхэсыгъоу Мыекъуапэ щыкIуагъэм хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий Ивановыр, АР-м ивице-премьерэу Алексей Петрусенкэр, правэухъумэкIо органхэм япащэхэр, нэмыкIхэри.

Зэфэхьысыжьхэм афэгъэхьыгъэ доклад къышIыгъ АР-м исуд пристав шъхьаIэу Дмитрий Ткаченкэм. Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, 2010-рэ илъэсым къыкIоцI сомэ миллиарди 2,6-м ехъу зытефэрэ Iоф 242 364-рэ суд приставхэм зэхафын фэягъ. Iоф мини 158-рэ фэдиз зэхафын зэральэкIыгъэм ишIуагъэкIэ, бюджет зэфэшъхьафхэм сомэ миллиони 178-м кIахьэу арагъэхьажьын алъэкIыгъ.

ГъэIорышIапIэм анахьэу ынаIэ зытыригъэтыгъэ лъэныкъохэм ащыщ судхэм унашъоу ашIыгъэхэр гъэцэкIэгъэнхэм епхыгъэ Iофыгъохэр. Джащ фэдэу лэжьапкIэр игъом зымытырэ пащэхэм пшъэдэкIыжь ягъэхьыгъэным, ащкIэ цIыфым ифитыныгъэхэр, укъуагъэ мыхъунхэм мэхьанэшхо иIэу ылъытагъ. Мы лъэныкъом къыхиубытэрэ Iоф 290-рэ суд приставхэм аIэкIэлъыгъэмэ, агъэцэкIагъэр 213-рэ. 2009-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр бэкIэ нахьыбэ хъугъэ. УФ-м изаконодательствэ зыукъогъэ пащэхэм альэныкъокIэ уголовнэ Iофи 3 къызэIуахыгъ. ТIур судым зэхифыгъ, зы Iофым джыри лъэхъан хэплъэх.

Алиментхэр зымытыхэрэм афэгъэхьыгъэу Iоф мини 4-м ехъу ГъэIорышIапIэм зэхифын фэягъэ. Ащ щыщэу агъэцэкIагъэр мини 2-м къехъу. ЧIыфэ зытелъ нэбгыри 154-м альэныкъокIэ уголовнэ Iофхэр къызэIуахыгъагъ, лажьэ зиIэу агъэунэфыгъэ нэбгыри 115-мэ пшъэдэкIыжь арагъэхьыгъ.

Республикэм щыпсэухэу чIыфэ зытелъ нэбгырэ 280-р Урысыем рамыгъэкIынхэу блэкIыгъэ илъэсым унашъо щыIагъ. Ащ ишIуагъэкIэ чIыфэ зытелъыгъэ нэбгырэ 13-м сомэ миллионым ехъу къатыжьыгъ.

Коррупцием пэшIуекIогъэным пае 2009 — 2011-рэ илъэсхэм ателъытэгъэ план гъэнэфагъэ щыI. ЗиIэнатIэ къызыфэзыгъэфедэзэ законыр зыукъохэрэр, ахъщэ къуалъхьэ зыштэрэ пащэхэр, кулыкъушIэхэр къыхэгъэщыгъэнхэм пае суд приставхэм я ГъэIорышIапIэ IофшIэкIо куп щызэхащагъ. Ащ епхыгъэу 2010-рэ илъэсым коррупцием ылъэныкъокIэ уголовнэ Iоф 16 къызэIуахыгъ.

Илъэсым изэфэхьысыжьхэр къышIызэ Дмитрий Ткаченкэр нэмыкI лъэныкъохэми къащыуцугъ. ГъэIорышIапIэм тапэкIи иIофшIэн чанэу зэрэзэхищэщтыр, коррупцием, ахъщэ къуалъхьэ зыштэхэрэм, чIыфэхэр игъом зымытыжьыхэрэм анахьэу зэрапэшIуекIощтхэр гущыIэм шъхьаIэу ипсалъэ къыщыхигъэщыгъ. УФ-м исубъектхэр зэкIэри пштэмэ, суд приставхэм я ГъэIорышIапIэу Адыгеим щыIэм игъэхъагъэхэмкIэ блэкIыгъэ илъэсым я 24-рэ чIыпIэр зэриубытыгъэр гъэхъэгъэшIоу ылъытагъ.

АР-м иэкономикэ хэхъоныгъэхэр зыфэнэшъэу, бюджетым къихьэрэ ахъщэр нахьыбэ шIыгъэным, цIыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм чанэу Iоф адэзышIэрэ суд приставхэм АР-м и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан зэрафэразэр къыIуагъ Алексей Петрусенкэм. ИлъэсыкIэу къихьагъэм ГъэIорышIапIэм игъэхъагъэхэм джыри ахигъэхъонэу, федеральнэ гупчэм пшъэрылъэу къыгъэуцухэрэр щытхъу хэлъэу ыгъэцэкIэнхэу къыфэлъэIуагъ. Амалэу щыIэмкIэ республикэм ипащэхэри IэпыIэгъу къызэрафэхъущтхэм къыкIигъэтхъыгъ.

2010-рэ илъэсым къыкIоцI чанэу зиIофшIэн зыгъэцэкIэгъэ суд пристав нэбгыри 7-р къыхагъэщыгъэх, ахэм шIухьафтынхэр афашIыгъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

КIэуххэр зэфахьысыжьых

Предметхэмкlэ кlэлэеджакlохэм я Всероссийскэ олимпиадэ иреспубликэ уцугъоу Адыгеим щыкlорэр неущ аухыщт

ТапэкIэ щыIэгъэ олимпиадэхэм якIэуххэр зэфахьысыжьыгъэх. Районхэм афэгъэхьыгъэу къэпIон хъумэ, хьисапымкIэ олимпиадэм къалэу Мыекъуапэ икIэлэеджакIохэр анахь лъэшхэу къыщычIэкIыгъ. Нэбгырэ 12-у хэлэжьагъэхэм зэкIэмкIи балл 283-рэ рагъэкъугъ ыкIи апэрэ чIыпIэр аубытыгъ. Мыекъопэ районыр ятIонэрэ хъугъэ, ау баллымкIэ лъэшэу Мыекъуапэ икомандэ ыуж къинагъ. Ахэм къакIэлъыкIуагъэх Джэджэ, Кощхьэблэ, Красногвардейскэ, Тэхъутэмыкъое районхэр.

Я 7-рэ классхэм къащегъэжьагъэу я 11-м нэс зэтефыгъэу кIэуххэр зэфахьысыжьыгъэх. Ау пчъагъэр зэрэбэм къыхэкIэу, зэкIэми мы тхыгъэм ацIэ къыщетIон тлъэкIыщтэп. Арышъ, я 7-рэ классым къыщегъэжьагъэу я 11-м нэс апэрэ чIыпIищыр зыубытыгъэхэр арых зигугъу къэтшIыщтхэр. ГущыIэм пае, я 7 — 8-рэ классхэмкIэ апэрэ чIыпIэхэр къахьыгъэх Мыекъопэ лицееу N 8-м щеджэрэ Елизавета Стрельцовам, я 9-рэ классхэмкIэ — Мыекъопэ гимназиеу N 22-м чIэс Апыщ Асыет, я 10-рэ классхэмкIэ — Мыекъопэ лицееу N 19-м икIэлэеджакIоу Елена Митус, я 11-рэ классхэмкIэ анахь Iазэу къычIэкIыгъ Мыекъопэ гимназиеу N 22-м къикIыгъэ Лъэустэнджэл Ибрахьимэ.

«Дунэе художественнэ культурэр» зыфиIорэ предметымкIэ олимпиадэм нэбгырэ 23-рэ хэлэжьагъ. КомандэхэмкIэ апэрэ чIыпIэр Кощхьэблэ районым ыубытыгъ, ятIонэрэр Тэхъутэмыкъое районым фагъэшъошагъ, ящэнэрэр къалэу Мыекъуапэ къылэжьыгъ. Кощхьэблэ районымкIэ Зыхьэ Тэмарэ анахь баллыбэ ригъэкъугъ. ЯтIонэрэ чIыпIэр зэдагощыгъ МыекъуапэкIэ — Пащтэ Данэ, Тэхъутэмыкъое районымкIэ — Нэхэе Жаннэ ыкIи мы район дэдэмкIэ МэщлIэкъо Бэллэ. Ящэнэрэ чIыпIэри нэбгырищмэ зэдагощыгъ. Ахэр Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 2-м щеджэрэ Елена Кожуховар, Мыекъопэ гимназиеу N 22-мкIэ — ХьапэкIэ Нурыет ыкIи Теуцожь районымкIэ гурыт еджапIэу N 10-м къикIыгъэ ЕхъулIэ Заирэ.

ИнджылызыбзэмкIэ зэнэкъокъугъэ командэхэмкIэ апэрэ чIыпIэр ыубытыгъ Адыгэ республикэ гимназием. Мы еджапIэр районхэм ыкIи къалэхэм афэдэу хэушъхьафыкIыгъэу олимпиадэхэм ахэлажьэ. Ащ ыуж ит къалэу Мыекъуапэ, ящэнэрэ чIыпIэр Тэхъутэмыкъое районым фагъэшъошагъ.

КIэлэеджакIохэмкIэ анахь баллыбэ къыхьыгъ Мыекъопэ лицееу N 34-м щеджэрэ Тхьагъэпсэу Илясэ. ЯтIонэрэ чIыпIэр ыубытыгъ Тэхъутэмыкъое районымкIэ гурыт еджапIэу N 25-м къикIыгъэ Алина Кулагинам. Ящэнэрэр фагъэшъошагъ Мыекъопэ лицееу N 19-м икIэлэеджакIоу Зезэрэхьэ Азэ.

БиологиемкIэ апэрэ чIыпIэр ыубытыгъ къалэу Мыекъуапэ икомандэ. ЯтIонэрэр — Адыгэ республикэ гимназием икомандэ, ящэнэрэр Красногвардейскэ районым афагъэшъошагъ. Анахь баллыбэ ригъэкъугъ Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 7-м чIэс Анастасия Евменьевам, ащ къыкIэлъыкIуагъ Мыекъопэ лицееу N 35-м икIэлэеджакIоу Ксения Шкурскаяр, ящэнэрэ чIыпIэр ыубытыгъ Мыекъопэ гимназиеу N 22-м къикIыгъэ Елизавета Кузнецовам.

ИнформатикэмкIэ олимпиадэм нэбгырэ 29-рэ хэлэжьагъ. КомандэхэмкIэ къалэу Мыекъуапэ, Джэджэ районыр ыкIи Адыгэ республикэ гимназиер анахь лъэшхэу къычIэкIыгъ. Анахь баллыбэ рагъэкъугъ Мыекъопэ гимназиеу N 22-м чIэс Алина Денисовам, Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 2-м икIэлэеджакIоу Олег Воротниковым ыкIи Тэхъутэмыкъое районымкIэ гурыт еджапIэу N 25-м къикIыгъэ Анатолий Русаковым.

Неущ аужырэ олимпиадэхэр Адыгэ къэралыгъо ыкIи Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетхэм литературэмкIэ, физкультурэмкIэ ыкIи экономикэмкIэ ащыкIощт.

СИХЪУ Гощнагъу.

НэкIубгъом ит сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

Ны мылъкум къыхэхъуагъ

ИкIыгъэ илъэсым иIоныгъо мазэ Урысые Федерацием и Правительствэ ыштагъ федеральнэ бюджетым фэгъэхьыгъэ законым ипроект. Ащ къыщыгъэнэфагъ ны мылъкум («материнский капитал» зыфиIорэм) 2011-рэ илъэсым къыхэхъощтыр. Ар сомэ мин 22-рэ фэдиз. Джы а мылькур зэратыным ифитыныгъэ зиIэхэм сомэ мин 365698,4-рэ аIукIэнэу щытыр.

ПСАУНЫГЪ

НЭБГЫРЭ ПЭПЧЪ
ІэпыІэгъу фэхъугъэным пае

ЦІыфым иуз ыкІи ащ къыхэкІэу ежь-ежьырэу ышъхьэ ифэІо-фашІэхэр зыфишІэжьынхэ зэрилъэкІырэм ялъытыгъэу, сэкъатныгъэ зэриІэр врачхэм къаушыхьаты, группэ гъэнэфагъэ къыратыным, пенсие фагъэуцуным пае. Мы Іофым рихьылІагъэу щытхэм къагурэІо ащ гумэкІыгъоу, къиныгъоу къыпыкІырэр зыфэдизыр. Бэрэ къыхэкІы медикэ-социальнэ экспертизэ (МСЭ-р) зэрагъэкІугъэ сымаджэр группэу ратыгъэм ымыгъэразэу е зэрэсымаджэр, пенсие фагъэуцун зэрэфаер къыушыхьатынхэм зэрэфежьэн фаер ымышІэу. Мыхэм ыкІи нэмыкІ упчІэу медикэ-социальнэ экспертизэм фэгъэхьыгъэу цІыфхэр зыгъэгумэкІыхэрэм яджэуапхэр телефонымкІэ аритыжьынхэм пае республикэ гъэзетитІум («Адыгэ макъэмрэ» «Советскэ Адыгеимрэ») къырагъэблэгъагъ АР-мкІэ МСЭ-м и Бюро шъхьаІэ ипащэу, эксперт шъхьаІэу Хьакурынэ Галия. ПэшІорыгъэшъэу, телефон зэдэгущыІэгъум ыпэкІи, гъэзетеджэхэм упчІэхэр къатынхэ амали яІагъ, ахэми Г. Хьакурынэр ащыдгъэгъозагъ.

УпчІэхэм зэфэдэу бэшъ къахэфагъэр, ахэр къэзытыгъэхэм ацІэ-лъэкъуацІэхэр къетымыІоу, джэуапэу специалистым къытыжьыгъэхэм шъуащыдгъэгъуазэмэ хъунэу къытшІошІы.

Ныбджэгъу лъапІэхэр! Зигугъу тшІырэ телефон зэдэгущыІэгъум ехъулІэу упчІэ къэзытын зымылъэкІыгъэ, ау ащ епхыгъэ гумэкІыгъо зиІэ къышъухэтмэ, ар къытфэжъугъэхьын шъулъэкІыщт иджэуап специалистхэм къырядгъэтыжьыным пае.

Джы шъуащыдгъэгъозэн упчІэу гъэзетеджэхэм къатыгъэхэм ыкІи ахэм яджэуапхэм.

— СызэрэщыгъуазэмкІэ, медикэ-социальнэ экспертизэм (МСЭ-м) иучреждениехэм цІыфэу яолІагъэхэу сэкъатныгъэ зэриІэм къыхэкІэу группэ гъэнэфагъэ зыфагъэуцугъэхэм документэу къаратыщтхэр зэблэхъугъэх. Сыдигъуа а документыкІэхэр къатыхэу зырагъэжьэщтхэр?

— Справкэхэм, выпискэу врачхэм агъэхьазырыхэрэм шъуашэу (формэу) яІэр зызэблахъущтыр мэлылъфэгъум и 1-м къыщегъэжьагъэу ары. Ащ нэс кІуачІэ яІэщт мы лъэхъаным къатырэ документ шъуашэхэм. А шъошакІэм тетэу агъэхьазырыгъэ документым псынкІэу щыплъэгъунэу щыт къэкІощт илъэсым медикэ-социальнэ экспертизэр зыщыпкІун фаер, пІалъэ имыІэу группэр къыуатыгъэми («бессрочнэ» зыфаІорэр) ащ къыщыхэгъэщыгъ.

— Узэу сиІэм ыпкъ къикІыкІэ сэкъат сызэрэхъугъэр къаушыхьатыным ыкІи группэ сфагъэуцуным апае медикэ-социальнэ экспертизэм ибюро ищыкІэгъэ тхылъхэр есхьылІэхи, медицинэ экспертизэр скІугъэ. Ау врачхэм якомиссие унашъоу ышІыгъэм сигъэрэзагъэп. Сыда джы сшІэн фаер, хэта зызыфэзгъэзэнэу щытыр?

— 1995-рэ илъэсым, Іоныгъом и 23-м къыдэкІыгъэ Федеральнэ законэу «Сэкъатныгъэ зиІэхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиІорэм ыкІи УФ-м и Правительствэ иунашъоу «ЦІыфым сэкъатныгъэ зэриІэр къэушыхьатыгъэным фэгъэхьыгъ» зыфиІоу 2006-рэ илъэсым аштагъэм къызэрэдалъытэу, лъэІу тхылъ птхын фае уиучасткэкІэ узэпхыгъэу экспертизэр зыщыпкІугъэ бюором е медикэ-социальнэ экспертизэм и Бюро шъхьаІэу Мыекъуапэ иурамэу Комсомольскэм тетым. Мэфищым къыкІоцІ тхылъхэр зэкІэ узэпхыгъэ бюором къышІынхэшъ, Бюро шъхьаІэм къагъэхьыщтых. Тэ тиэкспертхэм мэфэ 30-м къыкІоцІ ахэр ауплъэкІух, нэужым лъэІу тхылъыр къэзытхыгъэр къырагъэблагъэ, ищыкІагъэмэ, ащ ипсаунығъэ изытет нахь куоу зэгъэшІэгъэным пае программэ хэушъхьафыкІыгъэ фызэхагъэуцо. Ахэр зэшІуахынхэм пае экспертизэр джыри мэфэ 30-кІэ лъагъэкІуатэ. Ахэм ауж кІэух унашъор эксперт комиссием зишІырэр. (Мыщ дэжьым тэ къыхэдгъэхъожьы тшІоигъу а унашъоми цІыфыр зимыгъэразэкІэ, итхылъхэр Москва ыгъэхьынхэ зэрилъэкІыщтыр — **Ж.А.**).

— Группэ зиІэхэм къаратырэ соцпакетыр къаІысымыхынэу, ащ тефэрэ ахъщэр пенсием къысфыхагъэхъонэу лъэІу тхылъ стхыгъэ. Адэ ащ пае санаторием сагъэкІон алъэкІыщтба джы?

— Соцпакетыр зэрэпсаоу щымыгъэзыягъэу, санаторнэ-курортнэ Іэзэныр къэбгъэнагъэмэ, ащ фэдэ учреждением ыпкІэ хэмылъэу уагъэкІоным ифитынығъэ уиІ.

— А 1-рэ, я 2-рэ, я 3-рэ группэр сыд ипІалъэу агъэуцура? Сабый сэкъатми группэр пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ фагъэуцуа?

— Сэкъатныгъэу иІэм елъытыгъэу а 1-рэ группэр — илъэситІу, я 2-рэ, я 3-рэ группэхэр илъэс ипІалъэу афагъэуцу. КІэлэцІыкІум — илъэс е илъэситІу ипІалъэу е ыныбжь илъэс 18-м нэсыфэ.

— Унэ кІоцІыр ары ныІэп сыкъызыщекІокІын слъэкІырэр, поликлиникэм сыкІон амал сиІэп. Комиссиер садэжь къэкІон, медикэ-социальнэ экспертизэр унэм щысагъэкІун алъэкІыщта?

— Участкэу узэпхыгъэм щыІэ врачыр къэбгъэблэгъэн, уитхылъхэр медикэ-социальнэ экспертизэм бгъэхьыхэ зэрэпшІоигъом щыбгъэгъозэн фае. Медикэ-социальнэ экспертизэ уагъэкІуным пае врачэу уипсаунығъэ изытет зыуплъэкІунхэ фаехэр унэм къыщцыоплъыщтых. Іэзэн ыкІи реабилитацие Іофтхьабзэу ахэм къагъэнэфагъэхэр пкІухэу, уифэІо-фашІэхэр орорэу зыфэпшІэжьынхэмкІэ ахэм яшІуагъэ къэмыкІуагъэ зыхъукІэ, медикэ-социальнэ экспертизэм етІани уагъэкІощт. Ау а экспертизэри унэм щыуагъэкІущт.

— Илъэс 16 сыныбжьыгъ сынэхэм дэеу зэралъэгъурэм фэшІ я 2-рэ купым хэхьэрэ сэкъатныгъэ сиІэу загъэунэфым. Джы илъэс 50 сыныбжь, нэхэм нахь дэеу алъэгъу хъугъэ, лъэшэу къащыкІагъ. А 1-рэ группэ къысатынэу щытыгъа? Ащ сызыкІэупчІэм, врачхэм къысаІуагъ катарактэм пае операцие сымышІымэ, силъэІу къикІын щымыІэу.

— Операциер реабилитацие Іофтхьабзэхэм ащыщ. Арышъ, уиврач документхэм аритхэн фае операцие ябгъэшІынэу узэремызэгъырэр е ар уипсаунығъэ изытеткІэ пшІынэу зэрэщымытыр.

— Сятэ илъэс 68-рэ ыныбжь, 2010-рэ илъэсым ишышъхьэІу мазэ къыкІоцІ щэгъогогъо инсульт хъугъэ. Я 2-рэ купым (группэм) хэхьэрэ сэкъатныгъэ иІэу комиссием ыгъэунэфыгъ. Тефэрэба ащ а 1-рэ группэ ратыныр?

— Законым къызэрэдилъытэрэмкІэ, сымаджэм сэкъатныгъэу иІэмкІэ зыхэхьэрэ купыр (группэр) зэблэхъугъэн фаеу, ыпэкІэ фагъэуцугъэм ымыгъэразэу щытмэ, ар зэпхыгъэ ІэзэпІэ-профилактическэ учреждением зыфигъэзэн фае. Іэзэн ыкІи реабилитацие Іофтхьабзэхэр ащ зырагъэкІухэрэм ыуж ипсаунығъэ изытеткІэ ышъхьэ ифэІо-фашІэхэр ежь-ежьырэу зэрэзэрихьажьырэм щыкІагъэ иІэу щытмэ, медикэ-социальнэ экспертизэм агъэкІонэу мэхъу. Ары сэкъатныгъэу цІыфым иІэр икІэрыкІэу къэзыгъэнэфэн фаер.

— Илъэсищ хъугъэ зэлъыпытэу медикэ-социальнэ экспертизэ зыскІурэр, сынэхэм япхыгъ сэкъатныгъэу сиІэр. ПІэлъэ гъэнэфагъэ имыІэу (бессрочнэу) группэ къысатын фаеба?

— Урысые Федерацием и Правительствэ иунашъоу 2008-рэ илъэсым хэгъэхъоныгъэхэр зыфишІыгъэхэм къыщыгъэнэфагъэх уз 23-у пІалъэ имыІэу сымаджэм группэ зыфыратын фитхэр. ЦІыфыр сэкъат зэрэхъугъэр апэрэу загъэунэфыгъэм ыуж илъэситІу нахьыбэ тешІэнэу щытэп а «бессрочнэр» къатыным пае. О уиуз а унашъом къыщыгъэнэфагъэхэм ахэмытмэ, пІалъэ имыІэу ащ фэдэ тхылъ къыуатын залъэкІыщтыр узыр бгъэхъужьын умылъэкІыщтэу е Іэзэн ыкІи реабилитацие Іофтхьабзэхэм яшІуагъэ къэмыкІоу комиссием зигъэунэфыкІэ ары.

— Уз зэфэшъхьафыбэ сиІ: шъоущыгъу узыр (илъэсиплІ хъугъэу), зэз щэрэбыр схахыгъ, тхыкъупшъхьэ грыжэр, лъэгонджэ зэрытыпІэхэр артроз хъугъэх, лъыдэкІуаери зысиІэр бэшІагъэ. Сэкъатныгъэ сиІэу медикэ-социальнэ экспертизэм тхылъ къыситын фаеба?

— Ар уз пчъагъэу уиІэм елъытыгъэп. Медикэ-социальнэ экспертизэ зыкІашІырэр цІыфым ежь-ежьырэу ифэІо-фашІэхэр зыфишІэжьынхэ зэрилъэкІырэр ыкІи Іэзэн Іофтхьабзэхэм (реабилитацие программэу фызэхагъэуцорэм) шІуагъэ ащ къыфахьынэу щытмэ гъэунэфыгъэныр ары. Мыщ фэдэ упчІэ бэмэ къатыгъэшъ, джыри зэ къыхэсэгъэщы: ІэзэпІэ-профилактическэ учреждениеу шъузэпхыгъэм зыфэжъугъэзэн, Іэзэн, диагностикэ, реабилитацие Іофтхьабзэхэр къызызжъудызэрахьэрэм ыуж псаунығъэм изытет зыфэдэщтым, ащ «зыкъызэригъэлъэгъощтым», ахэм кІэухэу афэхъущтхэм ялъытыгъ медикэ-социальнэ экспертизэм уагъэкІощт-уамыгъэкІощтыр. Къыщежъугъэжьэн фае шъузэпхыгъэ ІэзэпІэ учреждением.

— ЦІыфым ыІэ е ылъакъо пахынэу хъугъэмэ, сыд фэдэ группа ратынэу щытыр?

— Псаунығъэр къэухъумэгъэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ Министерствэм 2009-рэ илъэсым унашъоу ышІыгъэм къызэрэщиІорэмкІэ, ащ фэдэ сымаджэхэм апэрэу медикэ-социальнэ экспертизэ закІурэм ыуж я 2-рэ купым хэхьэрэ сэкъатныгъэ зиІэхэм ахалъытэх (я 2-рэ группэ зиІэ инвалидэу атхых) протез афашІыным пае. Ащ ыуж зичэзыу экспертизэр («переосвидтетельствование» зыфаІорэр) закІукІэ, ятІонэрэ Іэм е лъакъом зыпари къыщымышІыгъэмэ, цІыфым ипсаунығъэ изытет нахь хьылъэ мыхъугъэмэ, я 3-рэ группэр раты. Протезхэр афэшІыгъэнхэр, цІыфым ахэр ыгъэфедэнхэ ылъэкІыным фэгъэхьазырыгъэныр реабилитацие Іофтхьабзэхэм алъапсэу, анахь шъхьаІэу щыт.

— Сишъхьэгъуси сэри апэрэ купым хэхьэрэ сэкъатныгъэ тиІ, тынэхэм дэеу алъэгъу. Типшъэшъэжъыеу илъэс 18 зыныбжьыми а уз дэдэр иІ, ау ащ я 3-рэ группэ къыратыгъ. Сыд фэдэ тхылъха комиссием еттынхэ фаехэр икІэрыкІэу экспертизэ ащ рагъэкІуным пае?

— Медикэ-социальнэ экспертизэм сымаджэр гъэкІогъэным иапэрэ лъэбэкъур ежь цІыфым (е ащ илІыкІо) илъэІу тхылъ ары. А лъэІу тхылъыр бюором къагъэхьы медикэ-социальнэ экспертизэ рагъэкІун фаеу специалистхэм зэралъытэрэр (направлениер) кІыгъоу.

Сымаджэр медикэ-социальнэ экспертизэм загъакІорэр ІэзэпІэ-профилактическэ учреждениеу ар зэпхыгъэм узыр гъэхъужьыгъэным е цІыфым ипсаунығъэ изытет нахьышІу хъуным япхыгъэ ІэпыІэгъу рагъэгъотыгъэу, ау ахэм яшІуагъэ къэмыкІуагъэмэ, организмэм амалэу иІэм къыщыкІагъэу агъэунэфыгъэмэ ары. Медикэ-социальнэ экспертизэм къагъэкІорэ сымаджэм итхылъхэм (направлением) игъэкІотыгъэу къыщытыгъэн фае иуз, ащ охътэ гъэнэфагъэу зэреІэзагъэхэр, реабилитацие Іофтхьабзэу дызэрахьагъэхэм кІэухэу афэхъугъэр. ІэзэпІэ-профилактическэ учреждениеу цІыфым къызыщеІэзагъэхэм ипащэ зыкІэтхэжьыгъэ, ащ ыухэсыгъэ медицинэ документхэр арых бюором къырахьылІэхэрэр.

Комиссием унашъоу ышІыгъэм шъуимыгъэразэрэмэ, ыпшъэкІэ къызэрэщысІуагъэу, мэфэ 30-м къыкІоцІ а бюро дэдэу медикэ-социальнэ экспертизэр зыщышъукІугъэм е Бюро шъхьаІэм лъэІу тхылъ къэшъутын фае. Нэужым экспертизэ икІэрыкІэу шъуагъэкІущт.

— СызыгъэгумэкІырэр ІэкІыб къэралхэм къарыкІыгъэу мыщ щыпсэухэрэм, нэмыкІэу къэпІон хъумэ, мигранткэм медикэ-социальнэ экспертизэ зэрарагъэкІурэр, ащ мылъкоу пыкІуадэрэр зытын фаер ары.

— Федеральнэ законэу «ІэкІыб къэралхэм къарыкІыгъэхэу Урысыем щыпсэухэрэм яфитынығъэхэм яхьылІагъ» зыфиІорэм къызэрэдилъытэу, тызытегущыІэрэ Іофыгъом фэгъэхьыгъэмэ, тикъэралыгъо игражданхэм пшъэрылъэу ыкІи фитыныгъэу яІэхэм афэдэх ІэкІыб къэралхэм къарыкІыгъэу Урысыем исхэми яІэхэр. ЦІыфым итхылъхэр законым диштэу гъэпсыгъэхэмэ, зыщыпсэурэ чІыпІэм ар дэтхагъэу щытмэ, медикэ-социальнэ экспертизэ рагъэкІуным пае пэрыохъу гори иІэнэу щытэп. Урысые Федерацием изаконхэм ыкІи а лъэныкъомкІэ шапхъэу щыІэхэм атетэу сымаджэм ифэІо-фашІэхэр фагъэцакІэх.

Ныбджэгъу лъапІэхэр! ТэшІэ упчІэу шъуиІэн ылъэкІыщтыр джыри зэрэмымакІэр, ІэпыІэгъу зищыкІагъэу къышъухэтыри зэрэбэр. Арышъ, ыпшъэкІэ къызэрэщытІуагъэу, шъуиупчІэхэр редакцием къэжъугъэхьыхэмэ, специалистхэм джэуапхэр къарядгъэтыжьынхэм, тиамал къызэрихьэу тишІуагъэ къышъодгъэкІыным тафэхьазыр. Тхьэм псаунығъэ хэти къырет.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Сурэтым итыр: **АР-мкІэ медикэ-социальнэ экспертизэм и Бюро шъхьаІэ ипащэу, эксперт шъхьаІэу Хьакурынэ Галия.**

ОБЩЕСТВЕННЭ ОРГАНИЗАЦИЕХЭМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

Урымхэр лъэпкъ къызэрыкIохэп

Адыгеир Краснодар краим къыхэкIыжьи республикэ зыхъугъэм къыщыублагъэу лъэпкъэу исхэм яобщественнэ организациехэр зэхащэхэу фежьагъэх. ЩыIэныгъэм къызэригъэлъагъорэмкIэ, лъэпкъ пэпчъ икультурэ, ыбзэ, итарихъ зэригъэшIэнхэм, республикэм ис лъэпкъхэм язэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэм афэшI общественнэ организациехэр зэрэзэхахьэхэрэм шIуагъэ къеты. ШIушIагъэу щыIэр къыдэтлъытэзэ, лъэпкъхэм ящыIэкIэ-псэукIэ зэхъокIыныгъэу фэхъугъэхэм, гумэкIыгъоу яIэхэм тигъэзетеджэхэр ащытэгъэгъуазэх. Аристотель Спировыр Адыгэ Республикэм ис урымхэм яобщественнэ организацие итхьамат.

— Адыгэ Республикэм нахьыпэкIэ узэрэщашIэщтыгъэр спортыр ары. Самбэмрэ дзюдомрэкIэ убанэщтыгъ, спортымкIэ дунэе класс зиIэ мастерэу ущыт. Урымхэм яобщественнэ организациеу «АРГО»-м урипащ. «АРГО»-м сыда къикIырэр?

— Къухьэм арэущтэу еджэщтыгъэх. Урысыбзэм нахь пэблагъэу къэпIон зыхъукIэ, аргонафтхэм «АРГО»-р афагъадэ. Дышъэм лъыхъухэзэ, урымхэр къухьэмкIэ Колхидэ кIощтыгъэх.

— «АРГО»-р зызэхэшъощэм апэрэ пшъэрылъэу зыфэшъушIыгъагъэхэр къэошIэжьыха?

— СССР хэгъэгушхор зызэбгырагъэзым, общественнэ организациехэр хэгъэгум щызэхащэхэу фежьагъэх. 1991-рэ илъэсыр ары сыкъызытегущыIэрэр. Адыгэ Республикэр Краснодар краим къыхэкIыжьи шъхьафэу псэунэу зеублэм, икъэралыгъо гъэпсыкIэ елъытыгъэу тэри унашъохэр тштэщтыгъэх. Апэу тызыфежьагъэр лъэпкъ культурэр, бзэр ныбжьыкIэхэм нахьышIоу зэрагъэшIэнхэр ары.

— ШъуигухэлъхэрI къыжъудэхъугъэха?

— Тиобществэ игъэIорышIапIэ нэбгырэ 17 хадзыгъ. КъэшъокIо ансамблэу зэхэтщагъэр Адыгеим имэфэкIхэм ахэлажьэ.

— Урымыбзэм изэгъэшIэн зи къепIолIэщтба?

— КIэлэцIыкIухэр зыщеджэщтхэ класс тиIагъ, ау кIэлэегъаджэ зэрэщымыIэм къыхэкIэу бзэм изэгъэшIэн зэпыугъ. Гаврдовскэм игурыт еджапIэ идиректорэу Александр Дефтеровым тызыдэгущыIэм псынкIэу тыгурыIуагъ. «АРГО»-м игъэIорышIапIэ ар хэт, ишIуагъэ къытигъэкIынэу тэгугъэ.

— КIэлэегъаджэ къэжъугъотыщта?

— Тылъэхъу, къэдгъотыщт.

— Дунэе кризисыр, хэгъэгум иэкономикэ къызэреIыхыгъэр пэрыохъу къышъуфэхъуха?

— Москва и Манежнэ пчэгу къыщаIэтыгъэ бырсырыр, аэропортэу «Домодедовым» тхьамыкIагъоу къыщыхъугъэр, нэмыкIхэри лъэшэу тызыгъэгумэкIырэмэ ащыщых. Хэгъэгум иэкономикэ къызэреIыхыгъэм, цIыфхэр ящыIакIэ зэримыгъэразэхэрэм, лъэпкъхэр зэрагъэзэутэкIынхэм кIочIэ «шъэфхэр» зэрэпылъхэм къапкъырэкIых бырсырэу зигугъу къэтшIыгъэхэр. ТиныбжьыкIэмэ ар къягуао, IофшIэн зэрамыгъотырэр ащ къыхэхьажьышъ, гухэлъэу тиIэхэр щыIэныгъэм щыпхырытщынхэ тымылъэкIэу бэрэ къыхэкIы.

— Диным фыщытыкIэу фышъуиIэр къэпIуагъэп.

— Зы диныр зэкIэми апшъэ пшIыныр тэрэзыхэп. Тэ чыристан диныр тэлэжьы. Адыгэ Республикэм лъэпкъыбэ щэпсэу. Ахэр диныри иамалхэмкIи нахьышIоу зэфэпщэнхэ плъэкIыщт. Лъэпкъхэр зэкъошныгъэм игъэпытэн фебгъэджэнхэ фаеу зылъытэрэмэ адесэгъашт. Мамырныгъэм и Лигэ ащкIэ щысэ тепхынэу щыт.

— Урысыем МамырныгъэмкIэ и Лигэ икъутамэу Адыгеим щыIэм ипащэу, шIэныгъэлэжьэу, профессорэу ЦуукI Налбый гъусэныгъэу дышъуиIэр тапэкIи лъыжъугъэкIощта?

— ТызэгурэIо, тызэрэлъытэ. БлэкIыгъэ илъэсым Тыркуем икъалэу Трапезунд тызэдыщыIагъ. Урысхэм ятарихъ къалэу ар щыт. Хэгъэгу зэфэшъхьафмэ къарыкIыгъэхэр ащ щызэIукIагъэх. Орэдхэр къыщаIуагъэх, щыуджыгъэх, къэбархэр къызэфаIотагъэх.

Лъэпкъымрэ искусствэмрэ

— Аристотель, урымхэм ямузыкальнэ Iэмэ-псымэхэр зыфэдэхэр ошIэхэба?

— Кеменги, лира, бузуки, нэмыкIхэри тиIэх. Бзэпсхэр агъэжъынчыхэ зыхъукIэ, макъэу зэхэтхырэр гум екIу.

— Урымхэр ятарихъкIэ адыгэмэ тIэкIу нэмыIэми афэдэх — итэкъухьагъэхэу дунаим щэпсэух.

— Илъэси 100 пчъагъэкIэ узэкIэIэбэжьмэ, Урысыемрэ Тыркуемрэ зызэзаохэм ыуж тилъэпкъ чIэнэгъэшхо ышIыгъ. Америкэм, Австралием урым миллион пчъагъэ ащэпсэу. Украинэм, Урысыем, нэмыкIхэми тилъэпкъэгъухэр арысых. УФ-м щыпсэурэ урымхэм яассоциацие ипрезидентыр Иван Саведи. Къэралыгъо Думэм ар идепутат. Урымхэм яорганизацие 45-рэ зэхащагъ. Ленинград хэкум, Краснодар, Ставрополь крайхэм, Адыгеим, нэмыкIхэми тащызэIокIэ.

— Искусствэм ныбжьыкIэхэр хэшъощэх, ау Адыгеир къэзыбгынэрэр макIэп. Сыда ар къызыхэкIырэр?

— Бзэр, лъэпкъ искусствэр урым ныбжьыкIэмэ зэрагъашIэ шъхьаем, илъэс 18 аныбжь зикъукIэ Грецием нахьыбэмкIэ макIох, щыпсэунхэу а хэгъэгум кIенэжьых. Грецием щыIакIэу цIыфмэ щырыIэр нахь агу рехьы. НыбжьыкIэу дгъэсэхэрэр тиреспубликэ къызэримынэжьыхэрэм къиныгъохэр къытфехьых. КIэлэцIыкIухэр зыкIырыплъыщтхэр тилъэпкъэгъу ныбжьыкIэмэ ахэтымыгъотэжьырэм фэд. ЛIэужхэр нахьыбэрэ зэIудгъэкIэнхэр типшъэрылъэу тэлъытэ.

— Аристотель, Адыгеим уикIыжьынэу ори амалхэр уиIэхэми, тиреспубликэ ущэпсэу. Спортым уикIэлэгъум узэрэпылъыгъэм ишIуагъэ къыокIыгъа?

— Дзюдор, самбэр, Кобл Якъубэ зипэщэ бэнэпIэ еджапIэр, ныбджэгъухэр — ахэр сицыIэныгъэ хэсхынхэ слъэкIыщтэп. Дунаим ехыжьыгъэ Iэшъынэ Евгений егъашIи сщыгъупшэщтэп. СикIэлэгъум спортым ащ сыхищагъ. Ныбджэгъоу, нэIуасэу а лъэхьаным сиIагъэхэр непи сэгъэльапIэх.

— АцIэхэр къытфеIохэба?

— Гостэкъо Хьумэр, Шъынэхъо зэшхэр, Хьэпэе Арамбый, Владимир Дутовыр, Владимир Невзоровыр, Хэшх Ибрахьим, Къэлэшъэо Пщымаф, Липаридзе зэшхэр, Лъэцэр Хьазрэт, Емыж Арамбый, Тулпэрэ Мыхьамэт, нэмыкIхэми сицыIэныгъэ къырыкIуагъэр бэкIэ ялъытыгъ. Кобл ЯкъубэкIэ къебгъэжьэнышъ, тренерэу сиIагъэмэ гъунэ имыIэу сафэраз.

— ПсэолъэшIэу узэрэщытыгъэр уиныбджэгъумэ къысфаIуатэу къыхэкIыгъ.

— Я 17-рэ училищэу Мыекъуапэ дэтыгъэм ти Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан директорэу иIагъ. Спортзалышхоу ащ щытшIыгъэм джырэ уахътэ дзюдомкIэ тиныбжьыкIэмэ зыщагъасэ. КIое Хьазрэт IункIыбзэхэр естыхи, еджапIэр ныбжьыкIэмэ кIуапIэ афэхъугъ. ТхьакIущынэ Аслъан спортыр шIу зэрилъэгъурэр, хэшIыкI зэрэфыриIэр а илъэсхэм дэгъоу къызгурыIуагъэу щытыгъ.

— Урысыем спортыр щырякIэсэ къодыеп, Олимпиадэ джэгунхэм кIэщакIо афэхъугъэх.

— Шъачэ щыкIощт Олимпиадэм Адыгеим иобщественнэ организациехэр хэлажьэхэ сшIоигъу. Адыгэ Хасэм, къэндзалхэм якупэу «Дуслыкым», фэшъхьафхэми ныбджэгъуныгъэ адытиI. ЗэгурыIоныгъэ тхэлъэу тапэкIи тызэдэпсэущт.

— ШъуигухэлъышIухэр къыжъудэхъунхэу шъуфэсэIо.

— Тхьауегъэпсэу.

Сурэтым итыр: **Аристотель Спировыр.**

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Батырхэр Мыекъуапэ щызэIукIэщтых

Къыблэ шъолъырым атлетикэ онтэгъумкIэ изэнэкъокъухэр Адыгэ къэралыгъо университетым спортымкIэ иунэ щыкIощтых. Ростов, Волгоград, Астрахань хэкухэм, Краснодар краим, Къалмыкъым, Адыгеим ябатырхэр мэзаем и 10 — 11-м Мыекъуапэ щызэIукIэщтых.

Адыгэ Республикэм атлетикэ онтэгъумкIэ икIэлэцIыкIу-ныбжьыкIэ спорт еджапIэ идиректорэу, РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажъ Мэджыдэ тызэрэщигъэгъозагъэу, илъэс 20-м нэс зыныбжьыхэр университетым испортзалышъ щызэнэкъокъущтых. Командэхэм шъхьафэу яухьазырыныгъэ ауплъэкIущт, апэрэ чIыпIэхэм афэбэнэщтых. Нэбгырэ зырызымэ язэнэкъокъухэри а мафэхэм Мыекъуапэ щызэхащэщтых.

НыбжьыкIэхэр физкультурэмрэ спортымрэ апыщэгъэнхэм, наркоманием пэуцугъэным афэшI ащ фэдэ зэнэкъокъухэр лъэшэу тищыкIагъэх. Батырмэ якъулайныгъэ зэрэхагъахьорэм мэфитIум къыкIоцI тылъыплъэщт. ЗэхэщакIохэм спортыр зикIасэхэр ныбжьыкIэмэ язэIукIэгъумэ яплъынхэу къырагъэблагъэх.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редакцием ызэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэрпшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахьы. Къэтхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр
5182
Индексхэр
52161
52162
Зак. 282

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00